

De doelstelling van ons artikel was, een meer gestandaardiseerde methode van maagzuursecretiebepaling te beschrijven en op de beperkte klinische indicaties van het maagzuursecretie-onderzoek te wijzen. Het was zeker niet de bedoeling het maagzuursecretiepatroon bij het syndroom van Zollinger-Ellison te analyseren zoals Dr. LAMERS en Dr. VAN TONGEREN dit doen.

Van de overlapping tussen de waarden van maagzuursecretiebepaling bij groepen patiënten met ulcus duodeni, ulcus ventriculi, maagcarcinoom, een Zollinger-Ellisonsyndroom en normalen zijn wij ons bewust, de cijfers in onze tabel dienen dan ook alleen als oriëntatie omtrent de grootteorde van de verkregen uitkomsten. Juist deze variabiliteit was één van de redenen dit artikel te publiceren.

Of de nachtelijke 12-uurs-maagzuursecretiebepaling superieur is aan die van de basale zuursecretie blijft onzes inziens ondanks de door de collegae LAMERS en VAN TONGEREN beschreven waarneming bij één van hun Zollinger-Ellisonpatiënten, nog een open vraag.

Amsterdam, 9 juli 1973

W. DEKKER

G. T. B. SANDERS

G. N. TIJTGAT

Combinatie van geneesmiddelen; mogelijkheden en beperkingen

In het zeer lezenswaardige artikel van Prof. ARIËNS (1973) wordt de indruk gewekt, door de wijze van literatuurvermelding, dat zowel de publikatie van ELIS e.a. (1967) als die van CUTHBERT e.a. (1969) betrekking hebben op fenylpropanolamine. ELIS e.a. toonden echter aan, dat van oraal toegediende fenylefrine de bloeddrukverhogende werking zeer sterk gepotentieerd werd door de behandeling met een monoamino-oxydase-remmer; de parenteraal toegediende fenylefrine werd daarentegen in geringe mate gepotentieerd. Dit wijst erop dat althans voor fenylefrine de verklaring voor de potentiëring na orale toediening wél gezocht dient te worden in een sterke toename van de hoeveelheid fenylefrine die de bloedbaan bereikt. Voor fenylpropanolamine zou de wijze van potentiëring inderdaad kunnen overeenkomen met die bij de verwante efedrine: hiervan werden de orale en de parenterale doses gelijkelijk in hun werking versterkt door een MAO-remmer (ELIS e.a. 1967).

Literatuur: ARIËNS, E. J. (1973) *Ned. T. Geneesk.* 117, 434. — CUTHBERT, M. F., M. P. GREENBERG en S. W. MORLEY (1969) *Brit. med. J.* I, 404. — ELIS, J., D. R. LAURENCE, H. MATTIE en B. N. C. PRICHARD (1967) *Brit. med. J.* II, 75.

Leiden, 21 juni 1973

H. MATTIE

Gaarne dank ik collega MATTIE voor de door hem terecht gemaakte opmerking en de daarbij gegeven toelichting.

Nijmegen, 19 juli 1973

E. J. ARIËNS

Antistofproductie na influenzavaccinatie bij enkele hematologische ziektebeelden

SYBESMA e.a. (1973) vonden bij patiënten met maligne hematologische ziektebeelden na influenzavaccinatie minder vaak een significante titerstijging dan bij een controlegroep. Als grenswaarde voor deze significante titerstijging nemen zij een viervoudige titerstijging aan. Het komt ons voor, dat een meer kwantitatieve vergelijking bij deze groepen goed mogelijk is. Wanneer men mag aannemen, dat in een homogene groep de logaritmen van de titerstijging (als quotiënt van de titer na en vóór de vaccinatie) ongeveer normaal verdeeld zijn (HINTZEN, 1971), kan men de gemiddelde titerstijging bij patiënten en controlepersonen berekenen. Het is namelijk opmerkelijk dat HINTZEN geen significant verschil in titerstijging vond tussen patiënten onder immunosuppressieve therapie na niertransplantatie en dialysepatiënten. Dit is daarom van belang, omdat een niet significante titerstijging niet per se hetzelfde is als een onvoldoende titerstijging.

Op vergelijkbare wijze zou berekend kunnen worden hoe de correlatie is tussen titerstijging en het gehalte van de verschillende immunoglobulinen.

Literatuur: HINTZEN, A. H. J., Proefschrift, Leiden 1971. — SYBESMA, J. PH. H. B., J. D. HOLTZER en B. J. M. ZEGERS (1973) *Ned. T. Geneesk.* 117, 672.

Leiden,

Maastricht, 21 juni 1973

H. MATTIE

A. H. J. HINTZEN

De door collega MATTIE aangegeven methode is mogelijk wanneer de homogeniteit en de omvang der groepen voldoende zijn om een meer kwantitatieve bewerking te rechtvaardigen. Dit is bij de meeste proefgroepen in ons onderzoek niet het geval. Vandaar dat wij ons hebben beperkt tot het vastleggen van het relatieve aantal personen dat volgens een algemeen gebruikt criterium al dan niet antistof had gevormd. Hiervoor eist men in een gegeven serumpaars een viervoudige titerstijging. Deze eis geldt voor een afzonderlijk geval en hangt samen met de foutenspreiding in de uitkomsten van de gebruikte serologische methode. Wij hebben dan ook niet gesproken over een „significante titerstijging” in statistische zin. Voor de bepaling van antistofvorming in een grotere groep is het geometrisch gemiddelde van de titerstijgingen als uitgangspunt bruikbaar en komt de viervoudseis niet aan de orde.

Overigens vonden wij, evenals HINTZEN, géén direct aanwijsbare invloed van medicamenteuze immunosuppressieve therapie op de antistofproductie na influenzavaccinatie.

Utrecht,

Leiden,

Utrecht, juli 1973

J. PH. H. B. SYBESMA

J. D. HOLTZER

B. J. M. ZEGERS

BERICHTEN

Buitenland

WERELDBERICHTEN

World Medical Association. De wereldorganisatie heeft een belangrijk lid verloren: de American Medical Association heeft namelijk voor het lidmaatschap bedankt. Reeds in het begin van dit jaar hadden de Amerikanen aangekondigd dat

zij van plan waren, uit de WMA te stappen. De beslissing hieromtrent werd op de jaarvergadering van de AMA genomen op grond van de overweging, dat na beraad over de kosten en de voordelen „in view of the continuing need for fiscal restraint” het lidmaatschap niet meer werd begeerd.